

Hyvinvointi- kertomuksen vuosiraportti 2022

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	6
2.1 TALOUS JA ELINVOIMA	6
2.2 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET	7
2.2.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus	8
2.2.2 Perusopetus.....	9
2.2.3 Sosiaalipalvelut	10
2.2.4 Terveys	11
2.3 NUORET JA NUORET AIKUISET.....	11
2.3.1 Lukiokoulutus.....	12
2.3.2 Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja.....	12
2.3.3 Terveys	13
2.4 TYÖIKÄISET	14
2.4.1 Työelämäosallisuus	14
2.4.2 Sosiaalipalvelut	15
2.4.3 Terveys	16
2.5 IKÄIHMISET.....	17
2.5.1 Kotihoito ja kotona asumista tukevat palvelut	18
2.5.2 Palveluasuminen.....	18
2.5.3 Terveys	19
2.6 KAIKKI IKÄRYHMÄT	20
2.6.1 Terveystuhoito ja sosiaalipalvelut.....	20
2.6.2 Päihde- ja mielenterveystyö	21
2.6.3 Omaishoito	22
2.6.4 Vammaispalvelut.....	23
2.6.5 Vapaa-aika, liikunta ja kulttuuri.....	24
3 Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023-25	25
3.1 Elinvoima	26
3.2 Osaaminen ja kulttuuri	27
3.3 Ympäristö ja turvallisuus	27
3.4 Palvelut.....	28
3.5 Hyvinvointi ja liikunta	28
3.6 Osallisuus	29
4 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat.....	30
5 Suunnitelman hyväksyminen toimitelmässä.....	30
6 Lähteet.....	30

1 Johdanto

Joutsan hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti vuodelta 2022 sisältää kuvaukset eri hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimien tilanteesta sekä katsauksen saatavilla oleviin indikaattoreihin väestön terveydellisistä oloista. Koronapandemian sekä muiden syiden vuoksi THL:n tai muiden tahojen tuottama väestötason tieto on edelleen puutteellista. Pienten kuntien osalta alkavat tulla myös vastaan tietosuojaan liittyvät asiat. Konkreettisesti tämä tulee esille kouluterveyskyselyn tuloksista, joista ei saada pienen otannan vuoksi tilastollisesti luotettavia tuloksia tai tuloksia ei voida tietosuojasyistä julkaista.

Hyvinvointikertomuksen minimietosisältöesityksen on tuottanut THL. Listat on tarkoitettu kuntien ja alueiden työn tueksi, mutta ne eivät ole vielä velvoittavia eikä niiden käyttöä seurata tai valvota.

Vuoden 2022 aikana viimeisteltiin sosiaali- ja terveystalouden siirto hyvinvointialueille. Tämän siirron myötä suuri osa henkilöstöstä sekä taloudesta siirtyi kunnilta uudelle työnantajalle. Kuntiin jäävää hyvinvointitehtävää korostettiin. Kuntien ja hyvinvointialueen tehtävänjakoa tarkennetaan edelleen vuoden 2023 aikana. Kunnille jää edelleen kuntalain mukainen tehtävä huolehtia alueensa elinvoimasta ja asukkaiden hyvinvoinnista. Tästä hyvinvoinnista huolehditaan parhaiten ylläpitämällä riittäviä ja helposti saavutettavia kunnallisia palveluja. Näiden palvelujen järjestämisen tulee varmistaa riittävä rahoitus sekä henkilöstö.

Kuntien taloudesta tuli uudistuksessa oman toiminnan osalta helpommin ennustettavaa. Valtionosuusjärjestelmän kyky tunnistaa kuntien palvelujen järjestämisen tapa on avainasemassa jatkossa. Verotulojen kehitykseen voisi olettaa vaikuttavan kunnan elinvoimaan liittyvät ponnistelut, mutta asia ei ole aivan näin yksiselitteinen. Yritysten sijoittumiseen voivat vaikuttaa sijainti ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus kunnan tarjoamien etujen lisäksi - ja usein jopa sitä enemmän.

Usein hyvinvointia tuottavat ja sitä vähentävät toimet voivat olla ristiriidassa talouden kanssa. Syksyllä 2022 alkanut tuulivoimaan liittyvä keskustelu on tästä esimerkki. Kuntaan palveluiden ja kestävä talouden ylläpitoon maksettavat yhteisöverotulot olisivat varmasti tarpeellisia, mutta asukkaiden viihtyvyyden kokemus, uusien asukkaiden ja vapaa-ajan viettäjiä saaminen kuntaan voivat olla toisessa päässä janaa. Käyttöön otettava ennakkovaikutusten arviointi tuo esille nämä päätöksiin liittyvät moninaiset ja joskus toisilleen vastakkaiset vaikutukset sekä intressit.

Vuoden 2022 aikana heräteltiin monialaisia ja kunnan eri palvelualueiden keskinäisiä keskusteluja ja pohdintaa siitä, millä tavoin kaikilla osastoilla voidaan olla vaikuttamassa kuntalaisten hyvinvointiin. Kunta on paitsi hallinnollinen yksikkö, myös asukkaidensa yhteenliittymä. Päätöksissä tulee ottaa huomioon vaikutukset kuntalaisiin. Erityisesti on tärkeä ottaa huomioon heidät, joilla ei ole voimia tai kykyä osallisuuteen.

Vuoden lopussa käynnistynyt vastaanottokeskuksen toiminta on merkittävä muutos joutsalaiseen elämänmenoon sekä keskustan, että Leivonmäen taajamissa. Vastaanottokeskuksen asiakkaista suuri osa on Ukrainasta. Siellä käytävä sota on ollut omiaan myös järkyttämään jo valmiiksi koronapandemian jäljiltä herkinä olleita tunteita myös omassa maassamme. Vapaaehtoisten pyyteen toiminta on ollut arvokasta ja kertonut siitä, että yhteisöllisyys on edelleen voimissaan ja kuntalaiset osaavat toimia ja ottaa vastaan hädässä olevia.

Vuoden 2022 aikana esiteltiin valtuustolle lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Syksyllä 2023 tämä vuosiraportti on valtuustossa käsiteltävänä. Kuntajohdon ja kulttuurin tea-viisari-kyselyt olivat käsittelyssä keväällä 2023. Kouluterveyskysely toteutettiin myös kevään aikana Joutsan kouluissa. Nämä antavat tärkeää tietopohjaa tarvittavia toimia varten. Näitä toimia varten tarvitaan kuntien, alueiden, kuntalaisten sekä heidän parissaan toimivien järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä, kumppanuutta.

Mika Sirkka
hyvinvointi- ja sivistysjohtaja

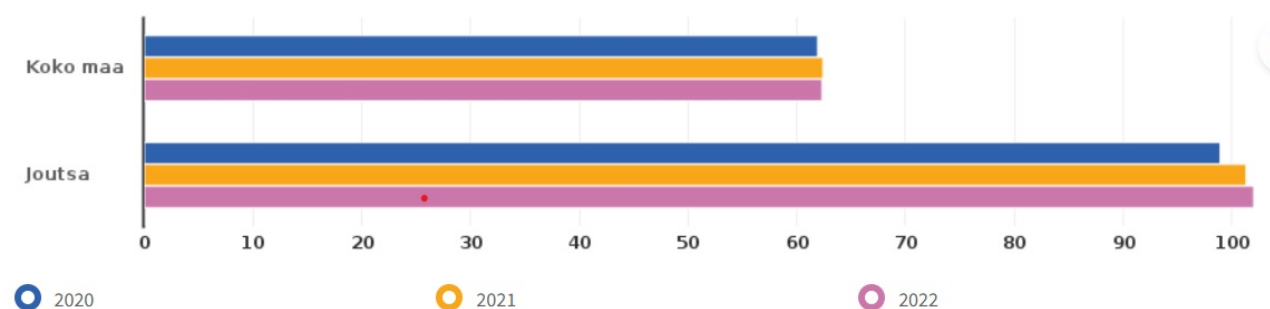
2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2.1 TALOUS JA ELINVOIMA

Joutsan kunnan asukasluku pieneni vuonna 2022. Kunnasta poismuuttaneita oli enemmän kuin kuntaan muuttaneita ja kuolleisuus oli syntyvyyttä suurempaa. Vuoden lopussa asukasluku oli 4 174, mikä on 121 asukasta vähemmän kuin edellisellä vuonna. Asukasluvun kehittyminen on ollut samansuuntaista koko maakunnassa eikä yhdessäkään Keski-Suomen kunnassa syntyvyys ollut kuolleisuutta suurempaa.

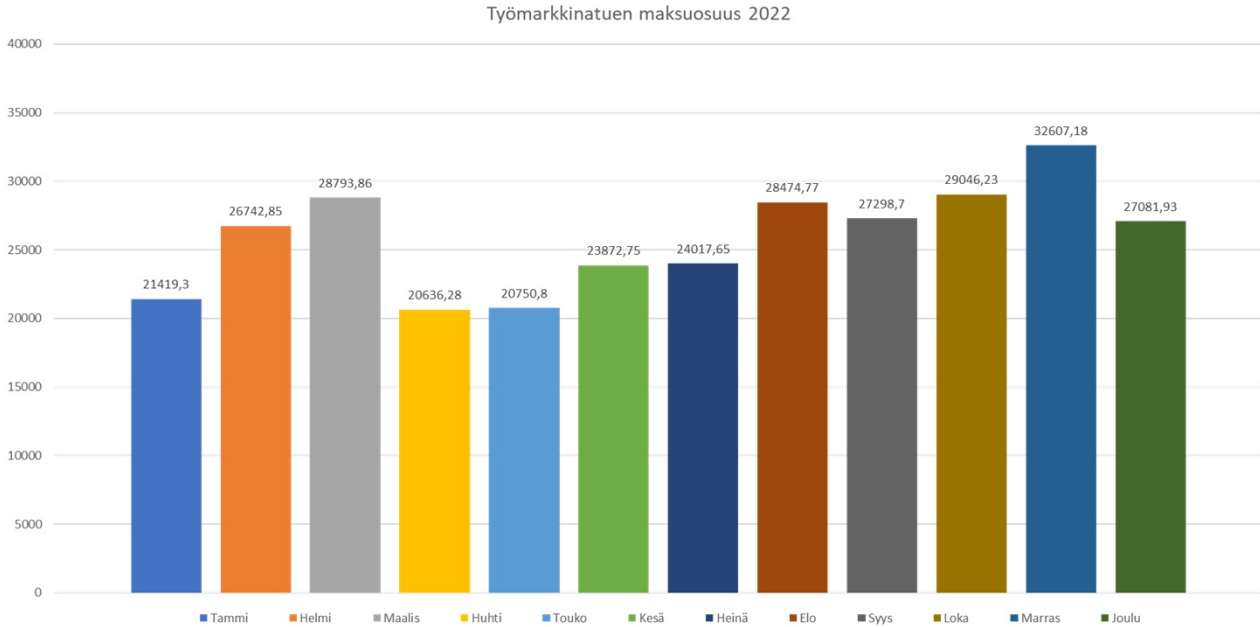
Väestöllinen huoltosuhde oli 102,0. Vuonna 2021 huoltosuhde oli 101,3 ja vuonna 2020 98,9. Väestöllinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttäneitä on sataa 15–64-vuotiasta kohti. Työikäisten osuus koko kunnan väestöstä on 48,5 %. 0–14-vuotiaita oli lähes saman verran kuin 80 vuotta täyttäneitä.

Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde 2020–22

Verotulot olivat yhteensä 16 198 365 euroa vuonna 2022. Tilinpäätöksen vuosikate oli 37 827 euroa ollen 2 762 092 euroa heikompi kuin vuonna 2021. Tilivuodelle kirjautui kunnallisveroa 11 988 418 euroa. Määrä nousi 107 167 euroa eli 0,9 % edellisestä vuodesta. Yhteisöveroa tilitettiin kunnalle kaikkiaan 2 356 467 euroa. Yhteisöveron jako-osuutta korotettiin 10-prosenttiyksiköllä koronaepidemian heikentäessä kuntataloutta.

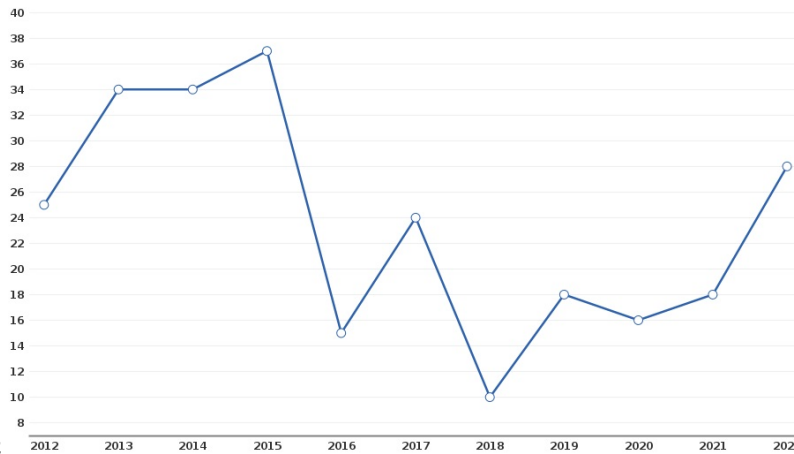
Työmarkkinatuen kuntaosuuden kokonaiskustannukset olivat yhteensä 310 804 euroa, joka on 17 732 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kuukausittainen vaihtelevuus oli melko suurta. Huhtikuussa maksuosuus oli pienin (20 636,28€) ja marraskuussa suurin (32 607,18€). Kaikkien kuukausien keskiarvo oli n. 25 900 euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden osalta talousarvio alittui 14 256 eurolla.

Kuntasektorilla ryhdyttiin vuoden 2022 aikana valmistautumaan tulevaan TE-palvelut 2024-uudistukseen, jossa työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle. Uudistuksen piti alun perin astua voimaan tammikuussa 2024, mutta uudistuksen voimaantuloa on siirretty vuoden 2025 alkuun. Pienet kunnat eivät voi itsenäisesti järjestää te-palveluita vaan niiden tulee muodostaa joko keskenään tai suurempien kaupunkien kanssa työllisyysalue, jonka yhteenlaskettu työvoima on yli 20 000 henkilöä. Alueellista yhteistyötä ennakoiden Joutsa tiivistä vuoden 2022 aikana entisestään seudullista yhteistyötä Luhangan ja Toivakan kanssa. Maakuntarajat ylittävää yhteistyötä tehdään Hartolan, Sysmän ja Pertunmaan kanssa Pienten Kuntien Akatemia-hankkeen voimin.

2.2 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Joutsassa syntyi vuonna 2022 27 lasta, mikä on 10 lasta enemmän kuin edellisellä vuonna ja 12 lasta enemmän kuin vuonna 2020. Kelan maksamia lastenhoidon tukia eli kotihoidon tukea, yksityisen hoidon tukea, joustavaa hoitorahaa tai osittaista hoitorahaa sai yhteensä 43 perhettä. Kotihoidon tukea sai yhteensä 33 perhettä. Pelkkää kotihoidontuen hoitorahaa eli perusosaa sai 14 perhettä ja 19 perhettä sai lisäksi tulosidonnaista hoitolisää.

Elävänä syntyneet 2012-2022

Joutsassa toimii lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa. Ryhmän tehtävänä on laatia lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja siihen liittyvät raportit sekä edesauttaa lasten ja nuorten elinolojen kohentamista ja ylläpitämistä seutukunnalla.

2.2.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Kuntastrategiassa yhdeksi hyvinvoinnin painopistealueeksi on nimetty lapsi- ja perhelähtöiset palvelut sekä erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen saatavuus. Varhaiskasvatuksen piirissä oli vuonna 2022 n. 110 lasta, esiopetuksessa syyslukukaudella 25 lasta ja kevätlukukaudella 30 lasta.

Taikametsän päiväkoti aloitti toimintansa sille remontoituissa tiloissa marraskuussa 2022. Samalla Varalan ja Vekkulan perhepäiväkotien toiminnot siirtyivät Koivukummun rakennukseen. Uusilla tilaratkaisuilla on pyritty osaltaan vaikuttamaan tilojen joustavuuteen varhaiskasvatustarpeiden mukaisesti. Huomioitavaa on, että vaikka syntyvyys on ollut laskussa, lasten määrä varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt vuosittain.

Varhaiskasvatuksen käyttöasteen noususta huolimatta kaikille hoitopaikkaa hakeville perheille pystyttiin tekemään päätös määräaikojen puitteissa. Myös henkilökunnalle suunnitellut koulutukset pystyttiin toteuttamaan aikataulun mukaisesti. Työvuorosuunnittelun tueksi hankitun Daisy-palvelujärjestelmän koulutukset toteutuivat osittain vuoden 2022 aikana, mutta varsinainen käyttöönotto toteutuu vuonna 2023. Daisy-palvelujärjestelmän käyttöönottoon liittyvien koulutusten lisäksi henkilökunta on osallistunut liikuntaleikkikoulun ohjaajakoulutuksiin.

Esiopetusta annetaan Joutsassa kahdessa eri yksikössä; Kurkiauran koululla Leivonmäellä sekä Joutsan koulukeskuksessa sijaitsevassa päiväkoti Esikoissa. Esikoiden osalta esiopetus kuuluu varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen.

Joutsan kunta valittiin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilukunnaksi vuonna 2021. Kokeilu alkoi elokuussa 2021 ja päättyi keväällä 2023. Kokeiluun osallistuu n. 18–20 lasta, jotka kaikki ovat oikeutettuja opintososiaalisiiin etuihin, kuten koulukuljetukseen kokeilun ajan.

2.2.2 Perusopetus

Perusopetusta järjestetään Joutsan yhtenäiskoulussa sekä Kurkiauran koulussa. Yhtenäiskoulussa oli tilastointipäivänä 20.9.2022 286 oppilasta, joista alakoulussa 159 ja yläkoulussa 127. Kurkiaurassa oppilaita oli tilastointipäivänä 40 oppilasta (sisältäen 2 esioppilasta). Molemmilla kouluilla järjestetään perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa. Joutsan yhtenäiskoululle iltapäivätoiminta ostetaan Joutsan seurakunnalta ja Kurkiaurassa toiminnasta vastaavat koulunkäynninohjaajat. Lisäksi kunta järjesti koululaisten kesätoimintaa kesä-heinäkuussa.

Yhtenäiskoulun strategiassa hyvinvointitaidoilla ja hyvinvointiin vaikuttavilla tekijöillä on suuri merkitys. Hyvinvointia on tarkasteltu niin oppilaiden, huoltajien kuin henkilökunnankin tasolla. Koululla on otettu käyttöön mm. Hyvinvoiva koulu -harjoitteet, hyvinvointipassi sekä hyvinvointia kartoittava kysely. Hyvinvointitaitojen edistäminen on ollut suunnitelmallista ja tähdännyt toiminnan vakiintumiseen mm. lisäämällä hyvinvointitaidot valinnaisaineeksi. Nepsy-ohjaajan ja kasvatusohjaajan työt vakiintuivat.

OKM:n ja OPH:n rahoittamilla hankkeilla pystyttiin tehostamaan erityisopetusta ja sen tuntimääriä, palkkaamaan samanaikaisopettaja, koulunkäynninohjaaja ja kouluvalmentaja sekä pyörittämään kerhoja.

Kurkiauran koululla vuoden 2022 tavoitteita olivat mm. kotiseututietouden lisääminen, lähiluonnon hyödyntäminen sekä oppilaiden innostaminen lukemaan. Lisäksi koululta pyrittiin lisäämään iltapäivien harrastusmahdollisuuksia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Joutsan kouluilla toimivat lakisääteiset opiskeluhoitoryhmät. Koulukohtaiseen opiskeluhoitoryhmään kuuluu moniammatillinen asiantuntijayhteisö. Ryhmän tehtävänä on kehittää ja seurata koulukohtaista opiskeluhoitotyötä. Ryhmässä toimii sekä hyvinvointialueen että kunnan työntekijöitä. Ryhmässä ei käsitellä yksilöasioita.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä ovat kutsuttuna ne henkilöt, jotka toimivat keskeisesti yksittäisen opiskelijan asioiden parissa. Yksilöllinen ryhmä kutsutaan koolle yhteistyössä opiskelijan huoltajan kanssa. Yksilökohtaisesta opiskeluhoitotyöstä opetuksen järjestäjä ylläpitää opiskeluhoitorekisteriä.

Opiskeluhoillon ohjausryhmä on kuntakohtainen tai se voi olla myös useamman kunnan yhteinen. Joutsalla ja Luhangalla on ollut yhteinen ryhmä vuoden 2022 alusta alkaen. Opiskeluhoillon ohjausryhmän tehtävänä on suunnitella ja arvioida opiskeluhoillon palveluiden toteutumista kunnassa sekä varmistaa säädettyjen ryhmien kokoontuminen, seurata resursseja sekä toimia kuntakohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinnassa.

Joutsan kunnan uusin opiskeluhoillon suunnitelma on päivitetty ja hyväksytty kesäkuussa 2023. Suunnitelmassa on kuvattu opiskeluhoillon rakenteet ja toimintamallit, sekä uudistettu aiheeseen liittyvä termistö sekä kuvattu kuntien ja hyvinvointialueiden roolit.

Opiskeluhoillon ammattilaisten (kuraattori, psykologi ja opiskeluterveydenhuolto) siirryttyä hyvinvointialueiden hoidettaviksi, on opiskeluhoitoryhmään kutsuttu mukaan alueen palveluvastaavat ja syksyllä 2023 pidetään kuntien ja hyvinvointialueen yhteistoimintaa opiskeluhoillossa koskevat neuvottelut.

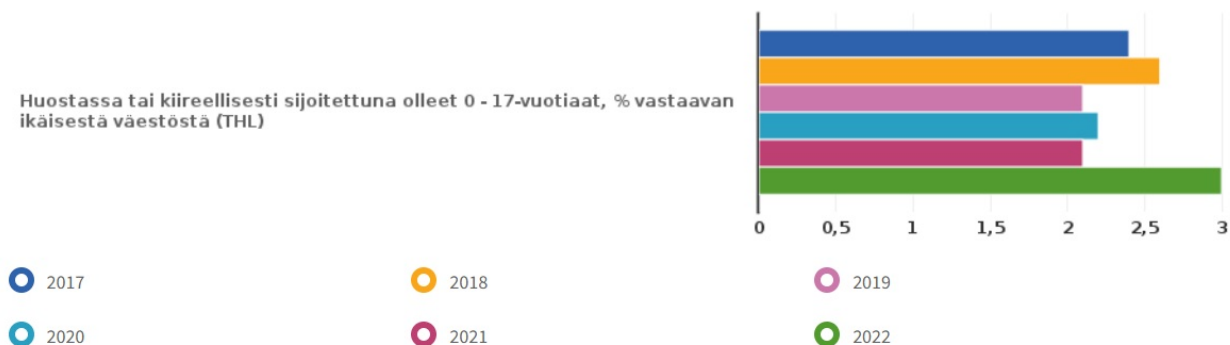
2.2.3 Sosiaalipalvelut

Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut koostuvat sosiaalihuoltolain mukaisesta lapsi- ja perhesosiaalityöstä sekä lastensuojelun sosiaalityöstä. Toiminnan tavoitteena on siirtää sosiaalihuollon painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään työhön ja varhaisen tuen palveluihin mm. tehostamalla sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja ja helpottamalla asiakkuuden alkamiseen liittyvä prosessia. Yleisimpiä sosiaalihuoltolain perusteella myönnettyjä tukimuotoja lasten ja perheiden sosiaalityössä ovat perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu sekä kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut. Sekä lapsiperheiden kotipalvelussa että perhetyössä asiakasmäärät hieman kasvoivat vuoden 2022 aikana. Kotipalvelua käytti vuoden aikana 8 perhettä ja perhetyön palveluja 20 perhettä. Kotipalvelu hankittiin ostopalveluna ja perhetyö toteutettiin kunnan omana toimintana. Jyväskylän perheneuvolan vastaanotto toteutui vuonna 2022 yhtenä päivänä kuukaudessa Joutsan sosiaalitoimen tiloissa. Perheneuvolan palveluita käytti vuoden aikana 25 joutsalaista perhettä.

Perhetyön ja lastensuojelun asiakasperheille järjestettäviä perheretkiä toteutui vuonna 2022 kaksi kappaletta. Retket ovat olleet suosittuja ja niille on osallistunut vuosittain 20-40 henkilöä. Retket ovat olleet perheille maksuttomia ja ne on kustannettu rahastovaroin.

Lastensuojelulain perusteella voidaan järjestää avo-, sija- ja jälkihuollonpalveluja. Avohuollon palveluja järjestettiin vuonna 2022 viidelletoista (15) alaikäiselle, joka tarkoittaa 2,8 %:a vastaavan ikäisistä kuntalaisista. Avohuollon asiakkuusmäärät ovat pysyneet melko samoina viimeisten kolmen vuoden aikana, mutta sijaishuollon asiakkuudet sen sijaan ovat olleet kasvussa. Sijaishuoltoa tulee järjestää silloin, kun lapsen etu niin edellyttää eivätkä avohuollon tukitoimet enää ole riittäviä. Joutsassa suositetaan sijaishuollon muotoa valitessa lastensuojelulain edellyttämää perheeseen sijoittamista aina kun se on mahdollista. Etenkin nuorten kohdalla ammatillinen perhekoti voi myös olla sopiva vaihtoehto. Vuonna 2022 sijoitettuna oli 23 alaikäistä, joista 10 oli perhehoidossa ja loput 13 joko ammatillisessa perhekodissa tai laitoksessa. Laitossijoitukseen päädytään vain silloin, kun se on välttämätöntä lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

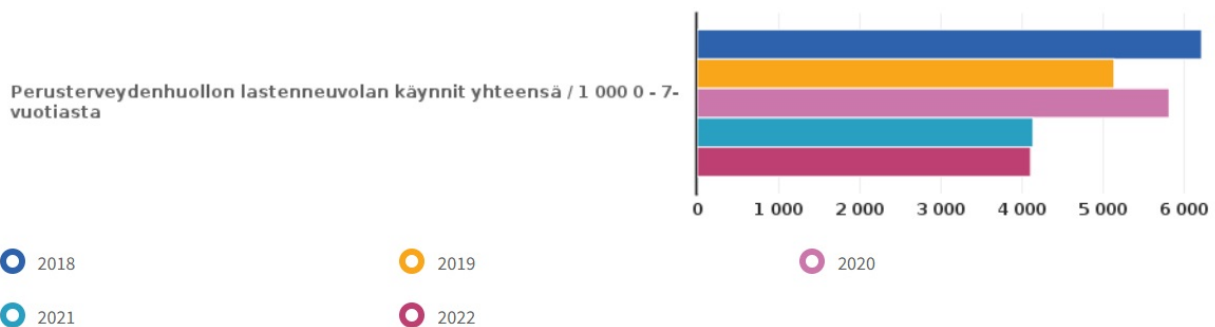
Vuoden 2022 alusta alkaen Keski-Suomen sosiaali- ja kriisipäivystys on vastannut koko maakunnan sosiaalipäivystyksestä ympärivuorokautisesti. Lisäksi lastenvalvojan palvelut sekä valvottujen ja tuettujen tapaamisten järjestäminen siirtyi Jyväskylän lapsi- ja perheoikeudellisten palveluiden kokonaisuuteen ennakoitujen hyvinvointialueuudistusta.

2.2.4 Terveys

Peruskouluikäisten psykologipalvelut järjestettiin ostopalveluna ja kuraattoripalvelut omana toimintana osana perusturvan palvelukokonaisuutta. Kuraattoripalvelut lisääntyivät vuoden aikana, kun keväällä perustettiin koulukuraattorin määräaikainen toimi. Aikaisemmin kuraattorin tehtävää oli hoidettu osana sosiaalihoajaan työnkuvaan. Muutoksen jälkeen koulukuraattorin kokoaikaisesta työajasta kohdentui 60 % Joutsan kouluille ja loput 40 % Luhangan kouluille ja perhetyöhön. Ajantasaista tietoa psykologi- ja kuraattoripalvelun käyttäjämääristä ei ollut saatavilla raporttia kirjoittaessa. Kouluterveydenhuollon käyntejä oli 779, mikä on lähes sama kuin edellisenä vuonna ja noin 70 vähemmän kuin vuonna 2020.

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan lääkärikäynnit (133 käyntiä) pysyivät lähes samoina kuin kahtena edellisenä vuonna, mutta lastenneuvolan muita kuin lääkärikäyntejä oli n. 350 käyntiä vähemmän kuin vuonna 2020. Käyntien vähentyminen selittyy osittain sillä, että lastenneuvolan terveydenhoitajan saatavuudessa ollut suuria haasteita. Neuvoloissa on käytössä Lapset Puheeksi -toimintamalli, jonka avulla pyritään rakentamaan vanhempien, muiden lapsen elämän tärkeiden ihmisten ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä arjesta ja mahdollisista haasteista ennaltaehkäisevästi.

Äitiysneuvolassa otettiin käyttöön segmentaatiomalli, jonka avulla laaditaan äidille ja perheelle yksilöllinen hoitosuunnitelma. Yksilöllinen suunnitelma mahdollistaa tarvittavat lisäkäynnit neuvolassa tai jollain muulla ammattilaisella. Lisäksi neuvola tarjoaa taas synnytyksenjälkeisiä kotikäyntejä kaikille perheille. Vuonna 2022 äitiysneuvolakäyntejä oli yhteensä 1 096 käyntiä/ 1 000 15 44-vuotiasta naista kohden. Käyntimäärät ovat pysyneet melko tasaisina viimeiset kolme vuotta.

2.3 NUORET JA NUORET AIKUISET

Joutsassa toimii nuorisovaltuusto, jonka toiminnan tavoitteena on parantaa nuorten osallisuutta sekä lisätä nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Vuonna 2022 valittiin uuden jäsenet nuorisovaltuustoon ja valtuusto nimesi keskuudestaan jäsenet kunnan eri luottamuselimiin. Nuorisovaltuusto voi myöntää avustusta nuorten omaehtoiseen toimintaan 1 000 euroa. Nuorisovaltuusto päättää määrärahojen saajat ja määrät. Hankerahalla tuetaan mahdollisimman monia joutsalaisnuoria hyödyttäviä toimia.

Joutsan nuorisokahvila on maksuton ja kaikille avoin kohtaamispaikka, jossa on tarjolla monipuolisia aktiviteetteja nuorille. Aukioloaikoina paikalla on aina täysi-ikäinen ohjaaja. Vuonna 2022 nuorisokahvilan aukioloaikoja lisättiin käyttäjien toiveesta.

Kunta työllistää vuosittain peruskoulunsa päättäneitä nuoria kahdeksi viikoksi erilaisiin tehtäviin kuntasektorilla. Jokaiselle nuorelle pyritään järjestämään mieleinen kesätyö ja näin edesauttamaan nuorten positiivista suhtautumista työelämään. Kunnan kesätyön suosio on ollut tasaista ja vuonna 2022 kunta työllisti 36 vuosina 2004–2006 syntynyttä joutsalaista nuorta.

2.3.1 Lukiokoulutus

Joutsan lukiossa opiskeli tilastointipäivänä 20.9.2022 65 opiskelijaa. Syksyllä 2022 uusia lukiolaisia aloitti 17 ja vuoden aikana toteutui 133 kurssia. Kurssien määrässä ei ole vuosittain juurikaan vaihtelua. Lukion paikallisina painotuksina oli liikuntavalmennus, kansainvälisyys, liikunta ja hyvinvointi sekä luonnontieteet.

Syksyllä 2022 lukiossa käynnistyi hyvinvointitutorointi, jossa kurssin käyneet lukiolaiset voivat ryhtyä hyvinvointitutoreiksi. Tutoreiden tehtävänä on järjestää toisille lukiolaisille tapahtumia ja tempauksia hyvinvointiteeman ympärille. Liikuntavalmennus yhteistyössä Tanhuvaaran kanssa jatkui koko vuoden ajan.

2.3.2 Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja

Etsivän nuorisotyön tavoitteet ja toiminnan painopisteet määritellään nuorisolaissa ja sen tulee poiketa toiminnaltaan perusnuorisotyöstä. Etsivä nuorisotyöntekijä voi tavata nuoria esim. nuorisotiloissa, mutta hänen ei tule osallistua varsinaiseen nuorisotilatyöhön. Etsivä nuorisotyöntekijä ei myöskään voi laatia työllistymissuunnitelmia tai valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Hän voi olla näissä kuitenkin mukana nuoren tukena ja suostumuksella. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä ja perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Vuonna 2022 etsivän nuorisotyön asiakkaita oli yhteensä 28. Etsivä nuorisotyö tarjosi nuorille palveluohjausta, yksilöohjausta sekä kotikäyntejä. Lisäksi etsivä nuorisotyö oli mukana pienryhmätoiminnassa, työllisyyspalveluissa ja teki tiivistä yhteistyötä koulujen kanssa. Vuonna 2022 Luhangan kunta osti etsivän nuorisotyöpalvelua Joutsasta.

Joutsassa etsivä nuorisotyö tarjoaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön Aikalisätoimintaa, joka on kaikille kutsuntaikäisille nuorille tarkoitettu tukipalvelu. Palveluun voi hakeutua ennen kutsuntoja, kutsunnoissa, palveluksen aikana tai palveluksen päättyessä. Aikalisä-toiminta osallistuu kutsuntoihin tarjoamalla nuorelle mahdollisuuden keskustella häntä askarruttavista asioista, jotka liittyvät asevelvollisuuden tai vapaaehtoisen palveluksen suorittamiseen sekä aikaan ennen sitä tai kun palvelus päättyy tai keskeytyy. Aikalisä-toiminta osaltaan täydentää puolustusvoimien ja siviilipalveluksen nuorelle palveluksen suorittamiseen tarjoamaa apua.

Nuorten työpaja toimi OKM:n rahoittamana hankkeena vuoden 2022 loppuun saakka, jolloin hanke lopetettiin liittyen hyvinvointialueuudistukseen. Toiminnan tavoitteena oli alle 29-vuotiaiden työelämän ulkopuolella olevien nuorten arjen- ja elämänhallinnan lisääminen sekä työelämätaitojen opettelu. Työmenetelminä käytettiin palveluohjausta sekä yksilö- ja ryhmävalmennusta. Lisäksi muutamalle peruskoululaiselle järjestettiin pajakoulutoimintaa yhteistyössä yhtenäiskoulun kanssa. Yhteistyö te-palveluiden ja etsivän nuorisotyön kanssa oli tiivistä. Nuorten työpaja toimi samoissa tiloissa Työvarikon kanssa, jolloin työntekijöiden työpanoksen jakaminen kaikkien asiakkaiden kesken oli mahdollista.

Nuorten työpajalla oli vuoden 2022 aikana 12 asiakasta. Kaikille palveluun ohjatuille nuorille pystyttiin tarjoamaan paikka pajalla hyvin nopealla aikataululla eikä jonotusajoja ollut. Jokaiselle nuorelle laadittiin työllistymissuunnitelman lisäksi henkilökohtainen valmennussuunnitelma, jossa yhdessä nuoren kanssa sovittiin lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteet ja kirjattiin ylös toimenpiteet, joilla tavoitteita pyrittiin saavuttamaan. Koska monilla nuorten työpajan asiakkailla oli haasteita mielenterveydessä tai sosiaalisissa suhteissa, seututerveyskeskuksen palveluohjaus ja mielenterveyspalvelut olivat tärkeässä roolissa palvelupolun varrella.

Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on ollut laskussa viimeiset vuodet. Vuonna 2021 nuoria oli työttömänä keskimäärin 15 henkilöä ja vuonna 2022 9 henkilöä. Nuorten työpajan asiakasmääriin tämä ei juurikaan ole vaikuttanut, koska nuorten työpajalla olevista asiakkaista kaikki eivät ole työttömiä työnhakijoita. Osa asiakkaista osallistuu vain palveluohjaukseen ja etenkin mielenterveysaasteita omaaville asiakkaille sosiaalinen kuntoutus on ollut sopiva palvelu.

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

info ind. 189 Alue: Joutsa Sukupuoli: Yhteensä

2.3.3 Terveys

Perusterveydenhuollon opiskeluterveydenhuollon käyntimäärät ovat pysyneet melko samoina joutsalaisilla 16–25-vuotiailla nuorilla viimeisen kolmen vuoden aikana. Vuonna 2021 käyntimäärissä oli tilapäinen nousu, mutta vuonna 2022 tilanne palautui samalle tasolle vuoden 2020 kanssa. Korona-vuosilla ei näyttäisi olevan merkittävää vaikutusta käyntimääriin. Vuonna 2022 opiskeluterveydenhuollon käyntejä oli yhteensä 155, joista lääkärikäyntejä 18 ja loput 137 muita kuin lääkärikäyntejä.

Nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit 13–17-vuotiaiden osalta sen sijaan kasvoivat merkittävästi. Ennen koronapandemiaa ja sen alussa käyntejä nuorisopsykiatrian poliklinikalla oli hieman yli sata vuosittain (2019: 116, 2020: 102), mutta vuonna 2022 käyntejä oli 377. Ennen vuotta 2022 joutsalaisten nuorten nuorisopsykiatrian käyttöaste oli selvästi alhaisempi kuin valtakunnallinen keskiarvo, mutta käyntimäärien lisääntymisen myötä Joutsa ylittää vertailussa maan keskiarvon selvästi. Koko maan erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit 1 000:ta 13–17-vuotiaasta kohden oli 1100,9, kun taas Joutsassa suhdeluku oli 2026,9 käyntiä/ 1 000 13-17-vuotiaasta kohden.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiaista

info ind. 2484 Alue: Joutsa Sukupuoli: Yhteensä

Mielenterveyshaasteiden lisääntyminen joutsalaisilla nuorilla näkyy myös sijaishuollon tilastoissa. Yhä useampi huostaanotettu on nuori, jonka tilanne on niin haastava, ettei kevyimmät sijaishuollon muodot, kuten perhehoito tai ammatillinen perhekoti, ole riittävän tukeva palvelu. Muita sijaishuollon muotoja kalliimman laitoshoidon lisääntyminen ja pitkittyminen näkyvät myös nousuna lastensuojelun sijaishuollon kustannuksissa.

2.4 TYÖIKÄISET

Työikäisiä eli 16–64-vuotiaita on kuntalaisista 48,5%. Henkilömäärinä se tarkoittaa 2 024 henkilöä vuonna 2022. Työikäisten osuus kaikista kuntalaisista on laskenut noin sadalla hengellä kahdessa vuodessa. Väestöennusteen mukaan työikäisten osuuden laskeminen jatkuisi noin 50 henkilön vuosivauhdilla vuoteen 2030 asti.

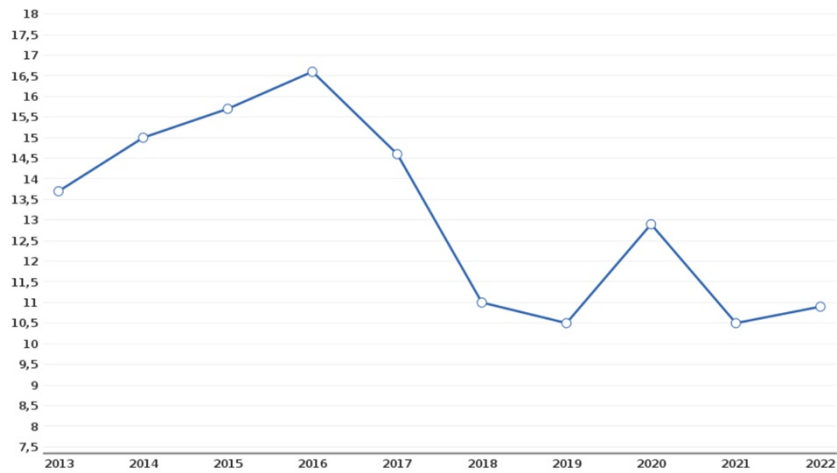
2.4.1 Työelämäosallisuus

Toukokuussa 2022 TE-palvelut ottivat käyttöön pohjoismaisen työvoimapalvelumallin, jolla pyrittiin tehostamaan työttömien työnhakijoiden työnhakua ja sitä kautta sijoittumista takaisin työelämään. Uudessa mallissa asiakkaille määritellään työnhakuvelvoite yksilöllisesti ja sen toteutumista seurataan entistä tiiviimmin. Toisaalta velvoitteiden laiminlyömisestä seuraa aiempaa lyhyempi maksuton määräaika. Vuosi 2022 oli uuden työvoimapalvelun osalta sisäänajoa eikä te-palvelut pystyneet vastaamaan kiristyneeseen aikatauluun kaikkien työnhakijoiden osalta. Te-asiantuntijoiden vaihtuvuus oli suurta ja vuoden aikana oli ajanjaksoja, jolloin joutsalaisille työnhakijoille ei ollut nimetty omaa asiantuntijaa.

Te-toimiston työntekijöiden vaihtuvuudesta ja suunnitelman päivitysten ruuhkautumisesta huolimatta työttömyysprosentti ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset pysyivät kohtuullisen maltillisina vuoden aikana. Joutsassa oli vuoden 2022 aikana keskimäärin 178 työtöntä, joista pitkäaikaistyöttömiä 47. Hieman yli puolet työttömistä olivat 50 vuotta täyttäneitä ja alle 25-vuotiaita oli vuoden aikana työttömänä keskimäärin 9 henkilöä. Työttömyysprosentti (10,7 %) oli hieman alhaisempi kuin maakunnassa keskimäärin (11,5 %). Työttömien osuus työvoimasta on ollut laskussa vuodesta 2016 alkaen pois lukien vuoden 2020 tilapäinen prosenttiosuuden kasvu.

Työttömät, % työvoimasta

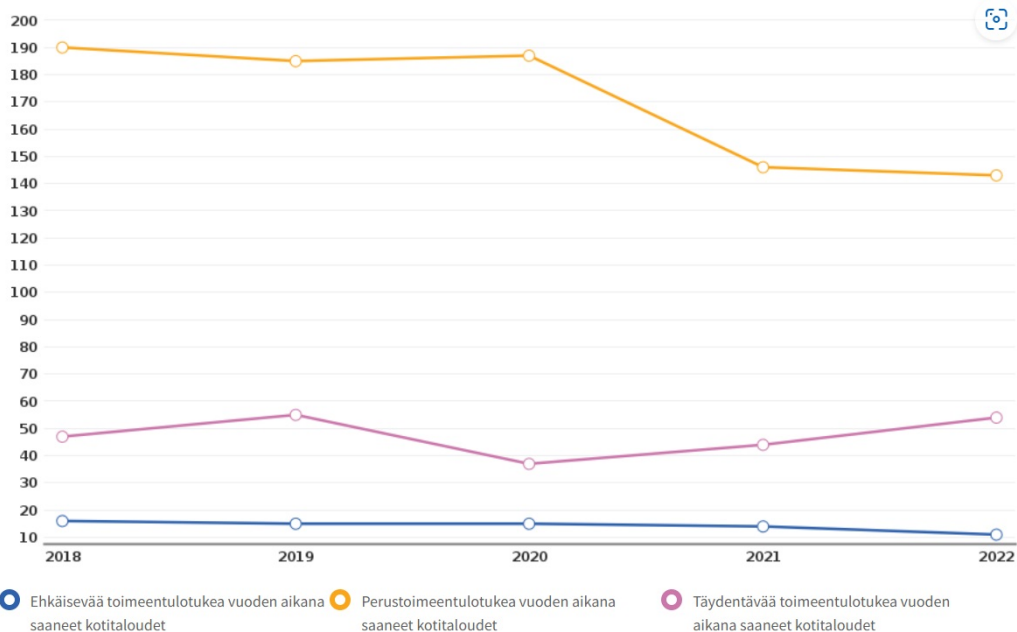
info ind. 181 Alue: Joutsa Sukupuoli: Yhteensä

2.4.2 Sosiaalipalvelut

Aikuissosiaalityö on aikuisille suunnattua, tavoitteellista ja suunnitelmallista sosiaalityötä, jonka tavoitteena on asiakkaan elämänhallinnan edistäminen. Aikuissosiaalityö sisältää mm. sosiaaliohjauksen, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen, kuntouttavan työtoiminnan, pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työhön aktivoimisen, päihdehuollon sekä kotouttamistyön.

Sekä ehkäisevän että täydentävän toimeentulotuen kustannukset ovat olleet hieman laskussa. Vuonna 2022 ehkäisevää toimeentulotukea maksettiin 39 329 euroa, mikä on 3 700 euroa vähemmän kuin edellisellä vuonna. Täydentävää toimeentulotukea maksettiin vuonna 2022 100 363 euroa ja vuonna 2021 106 373 euroa. Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä on laskussa perustoimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta, mutta täydentävää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä puolestaan nousi.

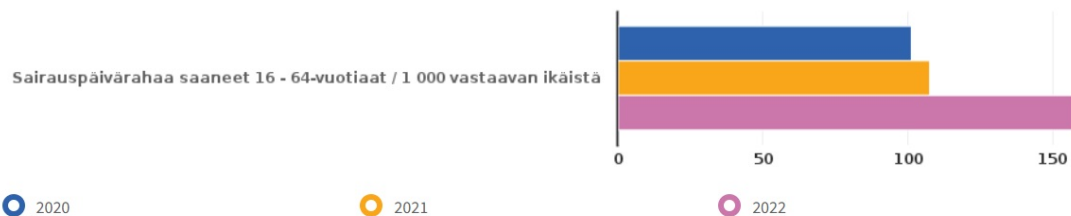

Joutsan TyöVarikon toiminnan tavoitteena on pitkäaikaistyöttömien arjen hallinnan tukeminen sekä työelämävalmiuksien vahvistaminen. Valtaosa TyöVarikon asiakkaista on kuntouttavassa työtoiminnassa, joka on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Kuntouttavan työtoiminnan lisäksi TyöVarikolla voi olla asiakkaita sekä työkokeilussa että sosiaalisessa kuntoutuksessa. Vuonna 2022 TyöVarikolla oli yhteensä 35 asiakasta ja käyttöpäiviä kertyi 956. Käyttöpäiviä oli huomattavasti vähemmän kuin edellisellä vuonna, koska haastavan työtekijätilanteen vuoksi asiakkaiden viikoittaisia osallistumispäiviä jouduttiin rajaamaan.

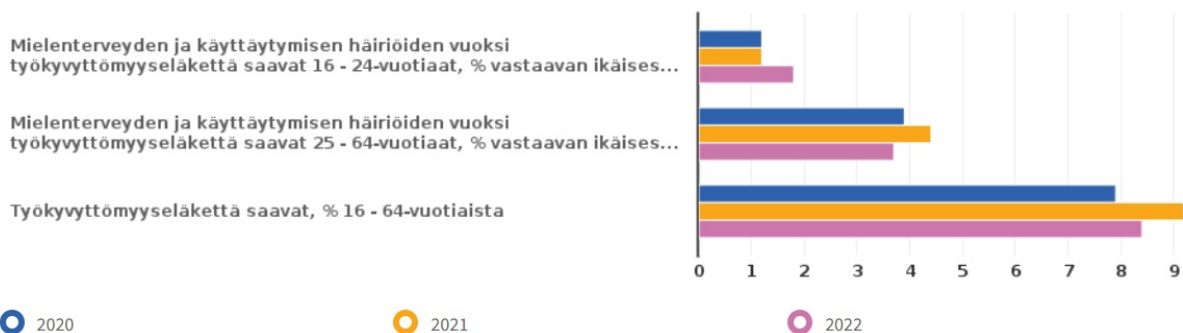
2.4.3 Terveys

Diabeteksen lisääntyminen työikäisillä on jatkunut. Avosairaanhoidon lääkärinvastaanottojen käyntisyynä diabeteksen osuus ei ole lisääntynyt, mutta erilliskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettuja on 1,4 %:ia enemmän kuin vuonna 2020. Vuodesta 2021 oikeutettujen määrä on kasvanut 0,8 %:ia ollen nyt 11,2%. Astman ja keuhkohtaumataudin osalta työikäisten lääkärinvastaanoton käyntimäärät ovat hieman lisääntyneet. Sekä sepelvaltimotaudin että verenpainetaudin vuoksi erilliskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 40–64-vuotiaita on vähemmän kuin vuonna 2020. Sepelvaltimotaudin osalta vähentymistä on 0,3 %:ia samanikäisestä väestöstä ja verenpainetaudin osalta sama luku on 1,8%:ia vähemmän.

Sairauspäivärahaa saaneiden 16–64-vuotiaiden kuntalaisten osuus 1 000:sta vastaavan ikäisestä kasvoi merkittävästi viidessä vuodessa. Yhtenä selittäjänä kasvuun saattaa olla se, että indikaattoritieto sisältää myös tartuntatautipäivärahaa saaneet henkilöt. Myös mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä lisääntyi.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saaneiden määrä on puolestaan pysynyt lähes ennallaan. Vain 16–24-vuotiaiden näillä perusteilla työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on kasvanut Joutsan seutukunnalla, johon lasketaan Joutsan lisäksi myös Luhanka.

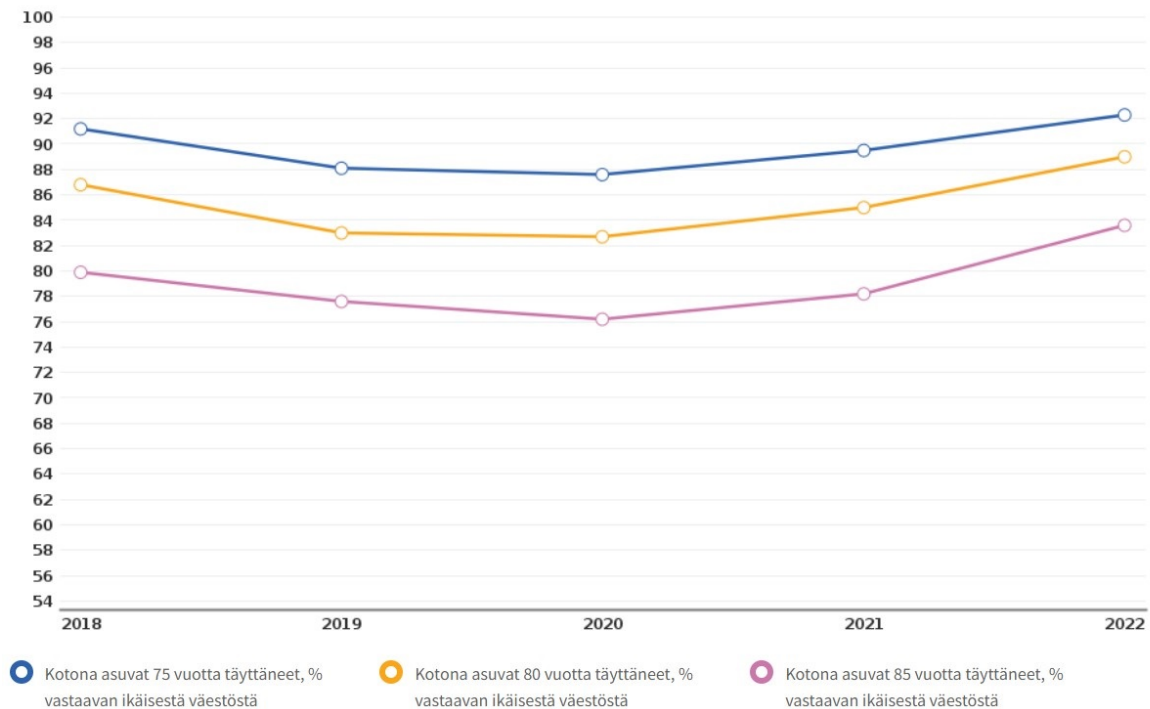

2.5 IKÄIHMISET

Ikäihmistien palvelut koostuvat kotiin vietävistä ja kotona asumista tukevista palveluista, tukipalveluista sekä asumispalvelusta. Erikseen ikäihmisille suunnattujen palvelujen lisäksi ikäihmiset käyttävät kaikille ikäryhmille suunnattuja palveluja, kuten palveluohjausta sekä aikuissosiaalityötä. Kaiken toiminnan painopisteenä on ennaltaehkäisevät palvelut sekä oikea-aikainen palveluiden kohdentaminen. Tavoitteena on hyvä ja turvallinen elämä kaikenikäisenä.

RAI-mittarin käyttöönotto ja siihen liittyvät henkilöstön koulutukset tapahtuivat vaiheittain ikäihmistien palveluissa. Henkilökunta opetteli mittarin käyttöä vuoden aikana, mutta kokonaisvaltainen käyttöönotto tapahtuu vasta vuoden 2023 puolella. Lisäksi henkilökuntaa on koulutettu mm. lääkehoidossa, saattohoidossa sekä hyvinvointiteknologian hyödyntämisessä.

Joutsalaisista yli 80-vuotiaista 89 % asui omassa kodissaan vuonna 2022. Prosenttiluku on hyvin lähellä koko maan vastaavaa lukua 89,3 %. Omassa kodissa asuvien prosentiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä on kasvanut maltillisesti kaikissa ikäluokissa 75-vuotiaista alkaen.

Omaishoidontuen hoidettavana oli 5,3 % 80 vuotta täyttäneistä, koko maan vertailuluvun ollessa hieman korkeampi 5,5 %.

Joutsassa toimii yhdistetty vanhus- ja vammaisneuvosto, jonka jäsenet edustavat eri järjestöjä. Vanhus- ja vammaisneuvostolla ei ole toimivaltaa, mutta neuvosto voi tehdä aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja asioista, joilla on vaikutusta iäkkäiden ja vammaisten kuntalaisten elämässä ja suoriutumisessa.

2.5.1 Kotihoito ja kotona asumista tukevat palvelut

Kotihoidon tavoitteena on turvata ikääntyvien kuntalaisten itsenäinen selviytyminen omassa kodissaan. Vuonna 2022 toiminnan kehittämisen painopisteenä ovat olleet palveluohjaus, kotikuntoutus sekä palveluprosessien ja lääkärikonsultaation kehittäminen. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleiden asiakkaiden määrä väheni huomattavasti verrattuna vuoteen 2021. Vuonna 2022 asiakkaita oli 277, mikä on 51 asiakasta vähemmän kuin edellisellä vuonna. Osittain asiakasmäärän väheneminen selittyy palvelun piiriin pääsyn kriteereiden kiristymisellä. Asiakasmäärän väheneminen sekä lääkeautomaattien ja etähoivayhteyden hankkiminen vaikuttivat kotihoidon käyntikertojen vähenemiseen. Vuonna 2022 kotihoidon käyntikertoja oli 48 852, mikä on n. 10 000 käyntikertaa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Ateriapalvelun, turvapuhelimen ja kuljetuspalvelun piirissä olevien asiakkaiden määrä säilyi lähes ennallaan. Ateriapalvelua käytti 82 asiakasta, turvapuhelinta 80 ja sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua 32. Sotainvalidien ja veteraanien siivouspalvelun käyttäjiä oli vuoden aikana yhteensä 4.

Kotikuntoutus käynnistyi vuonna 2022 rajoitetusti koronarajoitusten vielä vaikuttaessa osittain toimintaan. Lisäksi toiminnan uudelleen käynnistämiseen vaikutti henkilöstövajaus.

Ikäihmisten päivätoiminta palasi takaisin Palvelukeskus Jousen alakertaan oltuaan väistötiloissa Pohvinrinteellä vuoden verran. Päivätoiminta kohdistuu kotona-asuviin ikääntyviin henkilöihin, jotka hyötyvät toimintakykyä ylläpitävästä ryhmä- ja viriketoiminnasta. Palvelun suosio on kasvanut tasaisesti. Kun päivätoiminta käynnistyi koronasta johtuvan tauon jälkeen vuonna 2021, asiakkaita oli toiminnassa mukana 35. Vuoden 2022 aikana ikäihmisten päivätoimintaan osallistui jo 49 asiakasta.

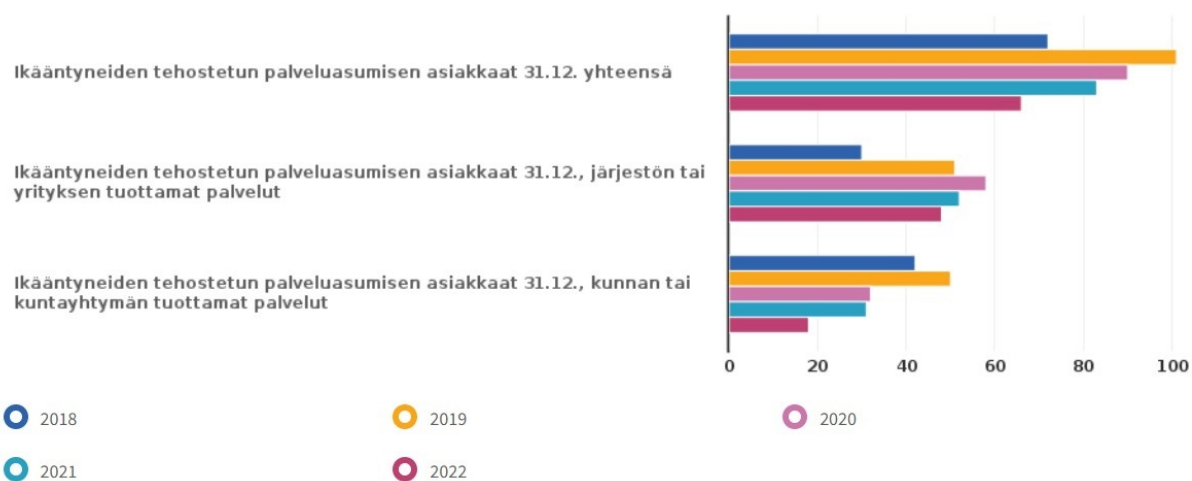
2.5.2 Palveluasuminen

Ikäihmisten asumispalvelua toteutettiin Joutsassa vuonna 2022 sekä omana toimintana että ostopalveluna ja palvelusetelinä. Molemmissa kunnan omissa asumisen yksiköissä otettiin vuoden aikana käyttöön Hilda-sisältöpalvelu, joka auttaa henkilökuntaa virike- ja virkistystoiminnan järjestämisessä. Lisäksi yhteistyötä on tehty Puulan seutuopiston kanssa Musiikkiryhmä-tuokion muodossa. Toiminnan tarkoituksena on ollut muistin ja kognitiivisten taitojen tukeminen.

Ympäri vuorokautista hoivahoitoa tarjoavassa Huuonhovissa toteutui 3787 hoitopäivää, joka on 1257 hoitopäivää vähemmän kuin edellisellä vuonna. Myös tehostettua palveluasumista tarjoavissa yksiköissä, Mäntypirtissä ja Palvelukeskus Jousessa, toteutui vähemmän asumispäiviä kuin vuonna 2021. Mäntypirtissä asumispäiviä kertyi vuonna 2021 3446 ja vuonna 2022 606 vähemmän eli 2840. Jousessa toteutui 6678 asumispäivää, mikä on 686 päivää vähemmän kuin vuonna 2021. Yhtenä syynä hoito- ja asumispäivien määrän vähenemiselle on ollut henkilöstön saatavuuden ja asiakkaiden hoitoisuuteen vaikuttavat tekijät.

Tilastointipäivänä 31.12.2022 ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen asiakkaita oli yhteensä 66, joista 18 kunnan omissa yksiköissä ja 48 ostopalveluna tai palvelusetelillä yhdistyksen tai yrityksen tuottamissa palveluissa. 35 asiakasta oli tilastointipäivänä yli 85-vuotiaita.

Tavallisen palveluasumisen asiakkaita oli 15, joista 9 oli täyttänyt 85 vuotta. Kaikki 15 asiakasta olivat joko yhdistyksen tai yrityksen tuottamissa palveluissa.

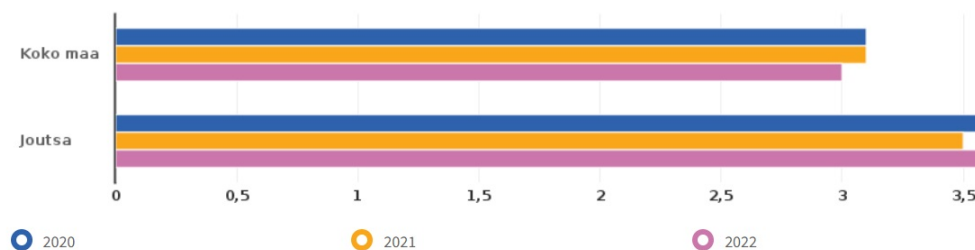
2.5.3 Terveys

Muistisairaus perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyynä vuonna 2022 oli 0,3 %:lla kaikista kirjatuista käynneistä. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin Alzheimerin taudin vuoksi oikeutettuja oli 0,8% 65-vuotiaista kuntalaisista. Määrä on laskenut hieman kahdesta edellisestä vuodesta, jolloin prosenttiosuus oli 1,7 (2020) ja 1,2 (2021). Palveluissa muistisairaiden määrä vaikuttaisi kuitenkin olevan kasvussa.

Myös verenpainetaudin ja sepelvaltimotaudin vuoksi erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen määrä on laskussa. Verenpainetaudin vuoksi erityiskorvaukseen oikeutettuja vuonna 2022 oli 25,5 % 65 vuotta täyttäneistä, kun kahtena edellisenä vuonna prosentit olivat 27,6 (2020) ja 26,6 (2021). Sepelvaltimotaudin osalta luvut olivat 12,5% (2022), 13,0% (2020) ja 12,6% (2021). Koko maan tilastoihin verrattessa Joutsassa verenpainetautia ja sepelvaltimotautia sairastavia on prosentuaalisesti enemmän.

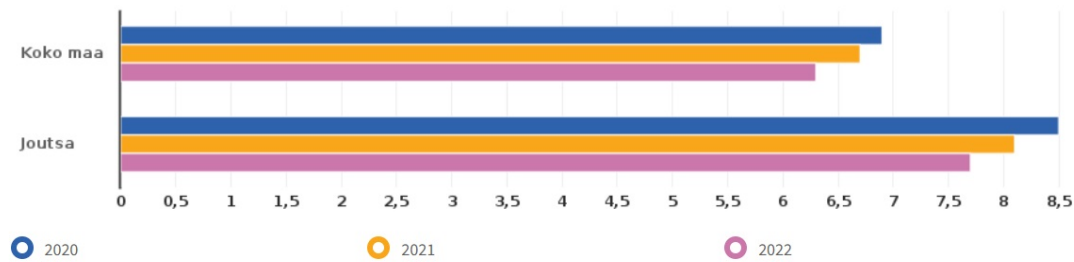
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin sepelvaltimotaudin vuoksi oikeutettuja 31.12., ikävakioitu väestöosuus (%)

info ind. 5089 Sukupuoli: Yhteensä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin verenpainetaudin vuoksi oikeutettuja 31.12., ikävakioitu väestöosuus (%)

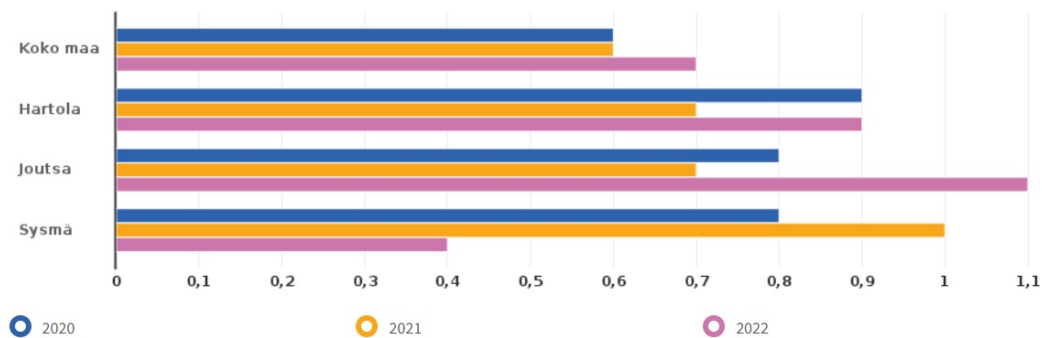
info ind. 5091 Sukupuoli: Yhteensä

Lonkkamurtumia esiintyy Joutsassa poikkeuksellisen paljon verrattuna koko maan tilastoihin tai esimerkiksi naapurikuntiin Hartolaan ja Sysmään. Vuonna 2022 Joutsassa tilastoitiin 19 lonkkamurtumaa, mikä on 1,1 % 65 vuotta täyttäneistä kuntalaisista. Vuonna 2020 prosenttiluku oli 0,8 ja vuonna 2021 0,7.

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

info ind. 699 Sukupuoli: Yhteensä

2.6 KAIKKI IKÄRYHMÄT

Joutsan kunnassa toimii monialainen- ja ammatillinen hyvinvointityöryhmä, jonka tehtävänä on hyvinvointia edistävien käytäntöjen suunnittelu ja ohjaus sekä hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman laadinta. Vuonna 2022 hyvinvointityöryhmään kuului kunnan työntekijöiden lisäksi asiantuntijoita seututerveyskeskuksesta ja sairaanhoitopiiristä sekä edustajat kumppanuuspöydästä ja vanhus- ja vammaisneuvostosta.

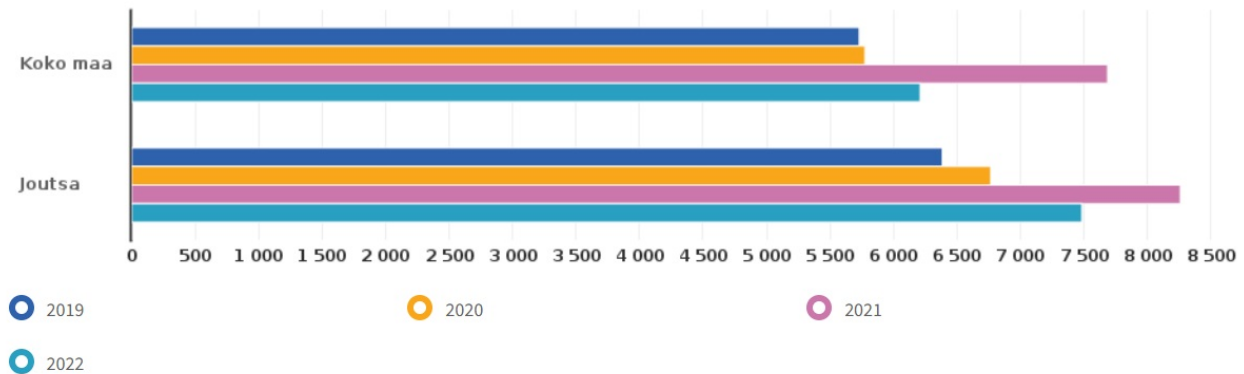
Säännöllisesti kokoontuva kumppanuuspöytä on kaikille joutsalaisille seuroille ja yhdistyksille avoin foorumi, jonka toiminnan ajatuksena on kunnan työntekijöiden, seurojen, yhdistysten ja kuntalaisten yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen.

2.6.1 Terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut

Perusterveydenhuollon palvelut tuotti vuonna 2022 Keski-Suomen Seututerveyskeskus ja erikoissairaanhoidon palvelut ostettiin Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä. Perusterveydenhuollon avohoidon käyntien määrä palautui lähes samalle tasolle kuin ennen koronapandemiaa.

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki käynnit yhteensä / 1 000 asukasta

info ind. 4137 Sukupuoli: Yhteensä

Vuodeosastopäiviä oli vuoden aikana 4063 ja suunterveydenhuollon käyntejä 3563. 92,5 % prosenttia kuntalaisista käytti vuoden aikana joko perusterveydenhuollon avohoidon tai vuodeosastohoidon palveluja. Rokotekattavuus on seutukunnalla hyvä.

Huhtikuussa 2022 avautui seututerveyskeskuksen uusi Sairaala-Kuntoutus-Kotiutus-osasto Palvelukeskus Jousen vanhan Koivula-osaston tiloihin. Yhteistyö seututerveyskeskuksen ja Palvelukeskus Jousen välillä tiivistyi erityisesti asiakkaiden sijoittelussa lyhytaikaishoitoon. Yksiköiden rinnakkain toimiminen helpottaa tarvittavan konsultaation saamista.

Seututerveyskeskuksen ja kunnan yhteistyö on näkynyt vuosien ajan moniammatillisen sote-tiimin toiminnassa. Sote-tiimiin on kuulunut alusta asti asiantuntijoita terveystaloudesta, sosiaalitoimesta, ikäihmisten palveluista ja työllisyydenhoidosta. Lisäksi tiimeihin on kutsuttu lisää asiantuntijoita tarvittaessa. Sote-tiimin työskentelyllä on ollut merkittävää vaikutusta asiakkaiden ohjautumisessa oikeisiin palveluihin ja esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutumisessa.

Sosiaaliamiehen asiakasasioiden määrä on laskenut Joutsassa viiden vuoden tarkastelujaksolla. Vuonna 2022 sosiaaliamiehelle tuli 5 erillistä yhteydenottoa. Prosentteina tuhanta asukasta kohden luku on 1,7, mikä on hieman vähemmän kuin Keski-Suomessa keskimäärin (1,44 %). Kaksi yhteydenottoa tuli asiakkaalta itseltään, kaksi asiakkaan edustajalta ja yksi henkilöstöltä. Kolmessa asiassa syynä yhteydenottoon oli tyytymättömyys ja kaksi oli tiedustelua. Yhteydenotot liittyivät lastensuojeluun ja ikäihmisten palveluihin. Sosiaalihuoltoa koskevia muistutuksia annettiin Joutsassa vuonna 2022 1kpl, oikaisuvaatimuksia 3kpl ja valituksia hallinto-oikeuteen 1kpl.

2.6.2 Päihde- ja mielenterveystyö

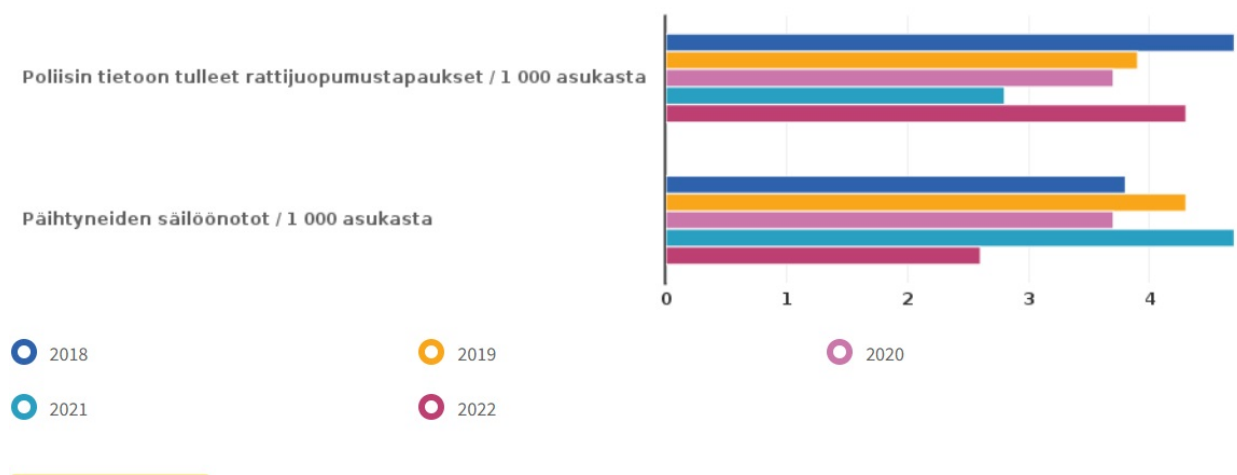
Joutsassa on toiminut ehkäisevän päihdetyön ryhmä vuodesta 2016 alkaen. Ryhmään kuuluu jäseniä terveys- ja sosiaalipalveluista sekä kolmannen sektorin toimijoista. Ryhmä laati vuonna 2021 Ennaltaehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön toimintaohjelman vuosille 2021–25. Toimintaohjelma perustuu EPT-kypsyysanalyysiin, jonka Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Ehkäisevän päihdetyön tiedolla johtamisen -hanke loi kunnille ehkäisevän päihdetyön arvioinnin ja suunnittelun työkaluksi. Työkalu on sovellettavissa myös ehkäisevän mielenterveystyön tarpeisiin.

Ehkäisevän päihdetyön ja varhaisen puuttumisen lisäksi sosiaalipalveluissa on painotettu yksilöllistä ohjausta päihdekierteen katkaisemiseksi sekä tiivistä työskentelyä päihdetyöntekijän kanssa. Vuonna 2022 poliklinista päihdehuollon avovastaanottoa ostettiin yhtenä päivänä viikossa.

Päihdehuollon osalta talousarviossa varauduttiin kasvaviin kustannuksiin, mutta kunnan sosiaalipalvelujen maksettavaksi jäävät päihdehuollon kustannukset vähenivät merkittävästi.

Sekä päihdekuntoutujien laitoshoidtoa ja mielenterveysongelmaisten hoivaa ja asumispalvelua hankitaan ostopalveluna. 31.12.2022 mielenterveysongelmaisten palvelu- ja tukiasumisen asiakkaita oli 12. Depressiolääkkeistä korvausta saaneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on pysynyt lähes samana kolmen viimeisen vuoden aikana. Alaikäisten osuus depressiolääkkeiden käyttäjistä on hieman kasvussa. Myös psykoosiin erityiskorvausta saaneiden määrä on pysynyt melko samana.

Poliisin tietoon tuli vuoden 2022 aikana rattijuopumus tapauksia 4,3/1 000 asukasta kohden ja huumausaineriikoksia 1,2/1 000 asukasta kohden. Päihtyneitä poliisi otti säilöön 2,6/1 000 asukasta kohden. Määrissä ei ole suurta vuosittaista vaihtelua.

2.6.3 Omaishoito

Omaishoidontuki pitää sisällään hoidettavalle annettavan palvelun, omaishoitajalle myönnettävän hoitopalkkion ja vapaan sekä omaishoitoa tukevan palvelun. Omaishoidolla tuettiin kotona 59 henkilöä vuonna 2022. Asiakkaita oli lapsista ikäihmisiin, mutta ikääntyneitä oli selvästi eniten. 4,2 % 75 vuotta täyttäneistä kuntalaisista oli omaishoidontuen piirissä.

Omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia tuettiin hyvinvointipalvelulla, joka sisälsi valinnaisesti joko jalkahoitoa tai hierontaa kuusi kertaa vuoden aikana. Omaishoitajien vertaistapaamisia järjestettiin yhteistyössä Keski-Suomen Omaishoitajat ry:n kanssa.

Omaishoidon tuen asiakkaat vuoden aikana / 1000 asukasta [Info 3453](#)

Alue	Sukupuoli	2018	2019	2020	2021	2022
Joutsa	yhteensä	64	60	58	59	59

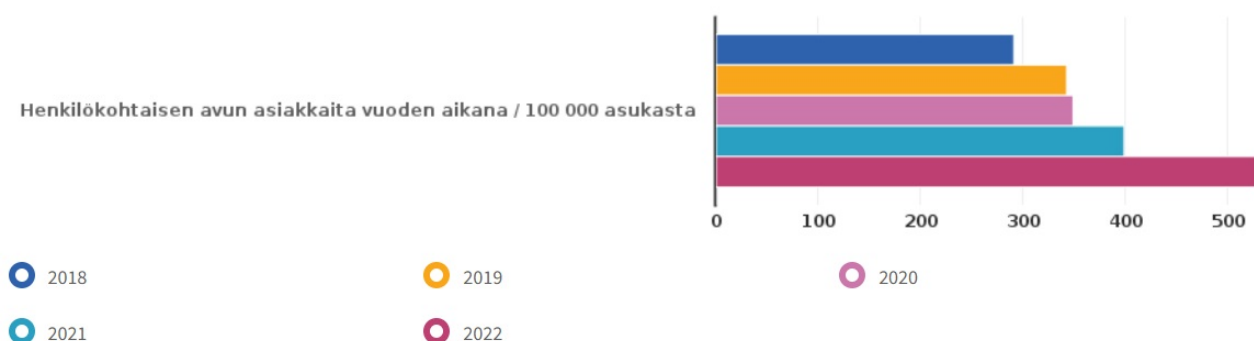
2.6.4 Vammaispalvelut

Vammaisten palveluihin kuuluvat asumispalvelu, kuljetuspalvelu, henkilökohtainen apu, asunnon muutostyöt sekä kehitysvammalain perusteella myönnettävät erityishuollon palvelut. Palvelut perustuvat palvelusuunnitelmaan, jossa arvioidaan asiakkaan toimintakyky ja tuentarve.

Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli vuonna 2022 yhteensä 22. Myönnetty tuntimäärät vaihtelivat muutamasta viikkotunnista useampaan kymmeneen tuntiin kuukaudessa. Palvelua myönnettiin kahdeksalle (8) 18–64-vuotiaalle ja kolmelletoista (13) yli 65-vuotiaalle. Palvelua käytti vain yksi alaikäinen. Vammaispalvelulain perusteella myönnetyssä palvelussa ei ole mukana koulupäivän aikana henkilökohtaisen avun palvelua käyttävät asiakkaat.

Henkilökohtaisen avun asiakkaita vuoden aikana / 100 000 asukasta

info ind. 385 Alue: Joutsa Sukupuoli: Yhteensä

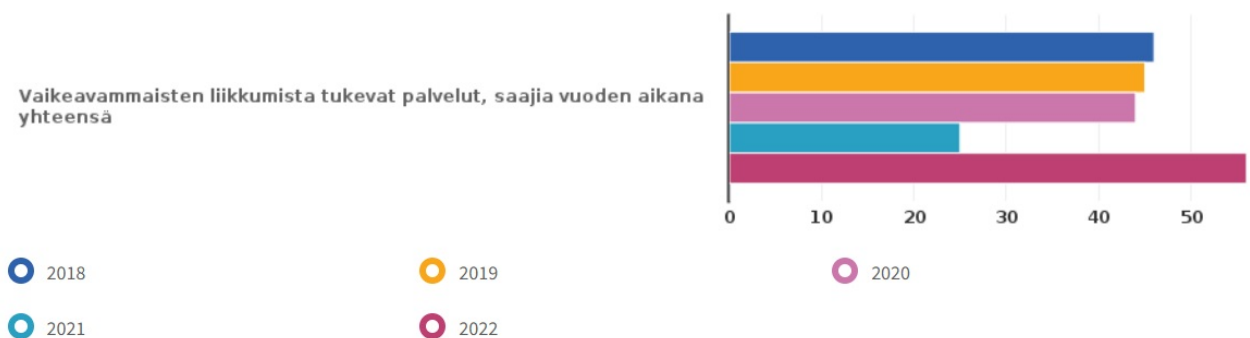
Vaikeavammaisten liikkumista tukevaa kuljetuspalvelua käytti vuoden aikana 56 asiakasta.

Myönnettävä määrä on 18:sta yhdensuuntaista matkaa kuukauden aikana ja matkojen tulee olla vapaa-aikaan ja virkistykseen liittyviä. Opiskelu- ja työmatkoihin tehdään erillinen päätös.

Terveystenhoitoon liittyviin matkoihin vammaiset henkilöt käyttävät samoja palveluja kuin muutkin kuntalaiset. Kuljetuspalvelua käyttävien määrä nousi hieman edellisestä vuodesta. Nousu selittynee osittain sillä, että vanhentuneita palvelusuunnitelmia päivitettiin vuosien 2020 ja 2021 aikana, jolloin myös palvelutarve arvioitiin uudestaan.

Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana yhteensä

info ind. 3605 Alue: Joutsa Sukupuoli: Yhteensä

Toimintakeskus Helperissä järjestettävään työ- ja päivätoimintaan osallistui vuoden aikana 24 asiakasta. Asiakasmäärät ovat pysyneet viime vuodet melko samoina. Osalle Helperin asiakkaista

palvelu myönnetään kehitysvammalain perusteella, jolloin palveluun liittyvät kuljetukset ovat asiakkaalle maksuttomia. Maksuttoman kuljetuspalvelun piiriin kuului vuonna 2022 14 Helperin asiakasta.

Joutsassa ei ole vammaisille tai kehitysvammaisille henkilöille tarkoitettua asumispalvelua omana tuotantona. Kehitysvammaisille asumispalveluja ostettiin palvelusetelillä ja muille vammaispalvelun asiakkaille asumispalvelu myönnettiin maksusitoumuksella. Vuoden 2022 aikana asumispalveluissa oli 21 vammaista henkilöä.

2.6.5 Vapaa-aika, liikunta ja kulttuuri

Puulan seutuopisto toteutti 2811 opetustuntia Joutsassa vuonna 2022. Toiminnassa oli varauduttu 3600:an opetustuntiin, mutta koronapandemia vaikutti vielä tuntien toteutumiseen alentavasti. Vain taidekoulun opetustuntien määrä kasvoi hieman. Toimintaan osallistui 510 netto-opiskelijaa ja erillisiä kursseja toteutui 157.

Vuonna 2022 kirjastopalvelut pystyivät toimimaan taas normaalisti koronapandemian jälkeen. Lainoja toteutui n. 9/asukas ja käyntejä 8/asukas. 30 % kuntalaisista käytti kirjaston lainauspalvelua vuoden aikana. Kirjavinkkaus perusopetukseen toteutettiin etänä. Lisäksi kirjastoissa järjestettiin erilaisia tapahtumia, joihin osallistui keskimäärin 15–20 henkilöä/tapahtuma. Joutsalaiset vaikuttavat käyttävän kirjastojen lainauspalveluja hieman enemmän kuin keskimäärin maakunnassa, mutta vähemmän kuin Jyväskylässä. Kirjastossa järjestettäviin tapahtumiin osallistuminen on sen sijaan Joutsassa Jyväskylää vilkkaampaa asukaslukuun suhteutettuna.

Joutsan Kinossa kävi vuoden aikana elokuvissa 2818 katsojaa. Esitettyjä elokuvia oli 59 ja elokuvanäytäntöjä 186. Suosituimmat elokuvat olivat kotimaisia. Koulukinoesitykset toteutuivat suunnitellusti, samoin ulkoilmanäytös.

Kops eli kulttuuriopetussuunnitelma otettiin käyttöön kouluilla. Toiminnan kehittäminen ja yksityiskohtien suunnitteleminen jatkuu edelleen. Kulttuuritukilippuja jaettiin yhteistyössä Joutsan seurakunnan kanssa. Kulttuuritukilippujen kohteita olivat Joutsan Kino, Haihatu ja Letkaliiteri. Taiteen ja kulttuurin harrastaminen on vuoden 2021 kyselytutkimuksen mukaan Joutsassa yleisempää kuin maassa keskimäärin alakoulun oppilaiden ja lukion opiskelijoiden keskuudessa. Yläkouluikäiset sen sijaan jäävät tuloksissa selvästi maan keskitason alapuolelle.

Tea-viisari 2021

VÄESTÖTIETOJA: JOUTSA (KOKO MAA)

83,6 (78,9)

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2021)

37,8 (49,6)

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2021)

65,9 (59,1)

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2021)

Joutsa Liikkuu -hankkeen puitteissa järjestettiin liikuntaneuvontaa ja matalan kynnyksen liikuntaryhmiä. Liikuntaneuvojan kontakteja toteutui yhteensä 125. Joutsassa on käytössä liikuntalähete, jossa terveydenhuollon palveluista voidaan ohjata henkilö liikuntaneuvojalle. Liikuntaneuvoja laatii henkilön kanssa yksilöllisen suunnitelman liikuntalähetteen mukaiset tavoitteet huomioiden.

Leivonmäen uimahallilla järjestettiin seitsemän vesivoimistelun viikkoryhmää, joista kuusi oli tarkoitettu ikäihmisille ja yksi työikäisille. Lisäksi Joutsan liikuntahallilla toteutettiin kerran viikossa hallikävely-ryhmä, joka on suunnattu ikäihmisille ja erityisryhmille. Joutsassa ja Leivonmäellä toimivat Liikettä niveliin -liikuntaryhmät sekä kuntosaliryhmät. Kesäaikana uimalassa järjestettiin järvijumpaa.

3 Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023-25

Joutsan kunnan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023-25 perustuu kuntastrategiassa määriteltyihin hyvinvoinnin painopistealueisiin.

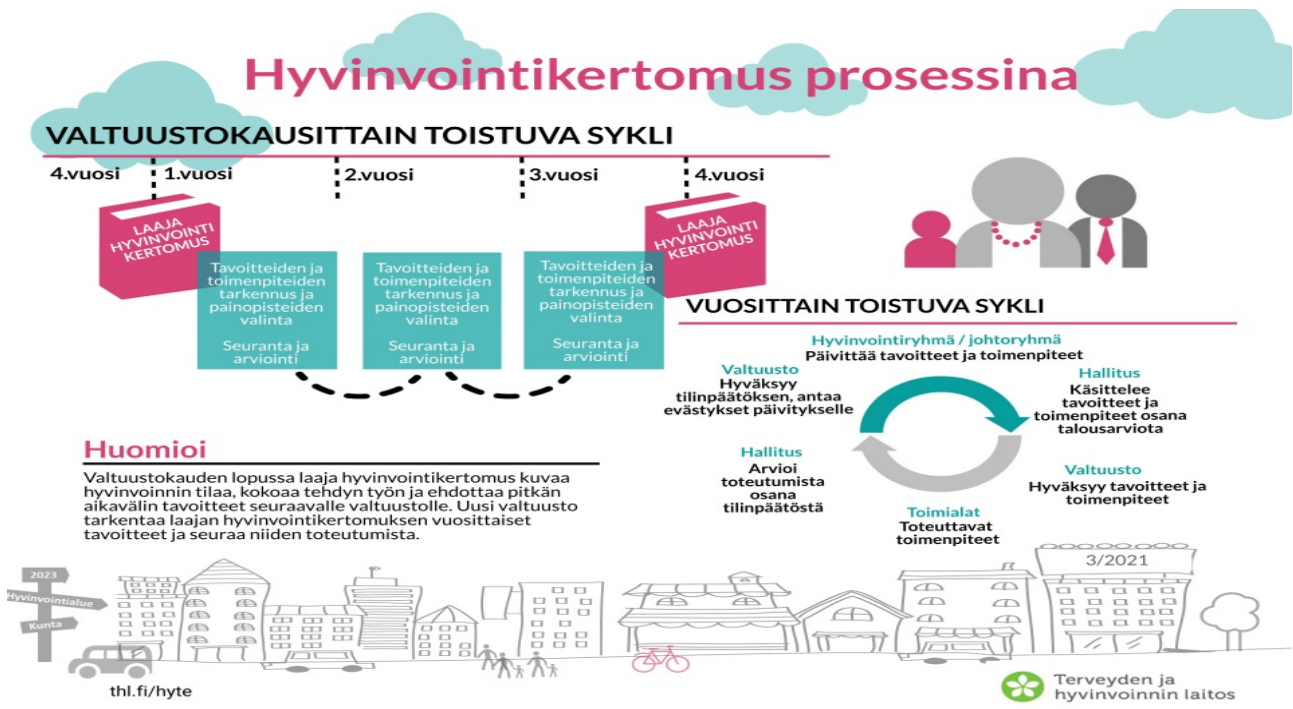
Kuntastrategian hyvinvoinnin painopistealueet:

- 1 Joutsalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävät lähipalvelut
- 2 Lapsi- ja perhelähtöiset palvelut
- 3 Ennaltaehkäisevä kuntalaisten toimintakyvyn vahvistaminen
- 4 Osallistuvat kuntalaiset ja vapaa-ajanasukkaat

Kuntastrategiassa määritellyistä painopistealueista nousi tarkasteluun 6 teemaa:

- Elinvoima
- Osaaminen ja kulttuuri
- Ympäristö ja turvallisuus
- Palvelut
- Hyvinvointi ja liikunta
- Osallisuus

Suunnitelma on laadittu poikkeuksellisesti kolmelle vuodelle. Jatkossa suunnitelmassa ja vuosittaisissa hyvinvointikertomuksen raporteissa tullaan noudattamaan valtuustokauden rytmiä.

Hyvinvointikertomuksessa mittareina tullaan käyttämään valikoituja indikaattoreita, joita käytetään laajasti kuvaamaan hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä. Vuosittaisissa hyvinvointikertomuksissa tullaan raportoimaan kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen, elinoloihin ja elintapoihin liittyviä indikaattoritietoja sekä arvioimaan kunnan hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Valtakunnalliset hyvinvointia kuvaavat järjestelmät:

HYTE-kerroin	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.
Hyvinvointi-indikaattori	Hyvinvointi-indikaattori on koonti-indikaattori laaja-alaisen hyvinvoinnin mittaamiseksi. Se kuvaa <i>tuoreinta käytettävissä olevaa</i> tietoa hyödyntäen läpileikkausta kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta.
TEA-viisari	TEA-viisari on työväline kunnille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisaktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
Sotkanet	Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja vuodesta 1990 alkaen.
Vähimmäis-tietosisältö	THL on valmistellut ehdotuksen laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Listat on tarkoitettu kuntien ja alueiden työn tueksi, mutta ne eivät ole vielä velvoittavia eikä niiden käyttöä seurata tai valvota.

3.1 Elinvoima

Hyvinvointitavoitteet:

- Haluamme olla elinvoimainen ja uudistuva maaseutukunta, jossa asuu hyvinvoivat ja kotikuntaansa tyytyväiset joutsalaiset
- Palvelemme ja autamme kaikkia: kuntalaisia, vapaa-ajanasukkaita, vierailijoita ja turvaa luotamme hakevia
- Toivomme sopivaa muuttovoittoa ja sitä kautta elinvoimaa
- Tavoittelemme hyvää työllisyyttä ja sujuvaa yhteistyötä yrittäjien kanssa
- Tahdomme viestiä kunnastamme positiivisesti ja lisätä avoimuutta ja toisia arvostavaa vuoropuhelua

Toimenpiteet:

- Kunta on aktiivisesti mukana työllisyyden kokonaisuudistuksen valmistelussa varmistaakseen laadukkaat ja oikein mitoitettut työllisyyspalvelut seutukunnalla vuoden 2025 alusta lukien
- Kehitämme asiakaslähtöistä toimintatapaa yritysyhteistyössä ja pyrimme tarjoamaan yrityksille monipuolisia ja kattavia neuvontapalveluja. Tiedotamme yrityksiä palkkatukeen ja työkokeiluun liittyvistä mahdollisuuksista.

- Tarjoamme joutsalaisille nuorille mahdollisuuden tutustua työelämään kesätöissä kunnan eri toimipaikoissa tai vaihtoehtoisesti kunta voi myöntää tukea yritykselle, yhdistykselle tai yksityishenkilölle nuoren palkkaamiseen
- Kehitämme kuntamarkkinointia ja pyrimme omassa viestinnässämme luomaan positiivisen kuvan kunnasta ja kuntalaisista

3.2 Osaaminen ja kulttuuri

Hyvinvointitavoitteet:

- Lukio verkostoituu ja kehittyy edelleen laatuhankkeen kautta varmistaen kelpoiset opettajat yhdessä perusopetuksen kanssa
- Verkossa tapahtuvan opiskelun mahdollisuudet hyödynnetään. Arvostamme kontaktiopetuksen tuomaa lisäarvoa opiskeluun kiinnittymisessä.
- Nostamme kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisen tavoitteeksi varhaiskasvatuksessa ja perus- ja lukiokoulutuksessa
- Seutuopiston kuntien yhteistyö tiivistyy ja opintotarjonta säilyy laajana sopeutuen valtionosuuksien muutoksiin
- Kulttuurin merkitys hyvinvoinnissa nostetaan merkitykselliseksi

Toimenpiteet:

- Omatoimikirjaston avulla käyttäjämäärät säilyvät ja toiminta mahdollistaa laajemman käytön
- Kunta toimii kulttuuritapahtumien tuottajana aktiivisemmin -tapahtumien määrä ja niihin osallistuvien asukkaiden määrä kasvaa
- Kunta sitoutuu kumppanuuteen paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa
- Kunnan panostus kulttuurin edistämiseen on henkilöresurssien varmistaminen
- Valmistavan opetuksen toimintamallit vakiintuvat ja oppilaiden integroituminen perusopetukseen vahvistuu
- Oppivelvolliset hakeutuvat ja ohjataan 100 % jatko-opintoihin perusopetuksen jälkeen
- Lukiossa tulokset yo-kirjoituksissa ovat valtakunnan keskiarvoa paremmat

3.3 Ympäristö ja turvallisuus

Hyvinvointitavoitteet:

- Haluamme pitää huolta sekä rakennetusta ympäristöstä että monipuolisista luontokohteista
- Varmistamme, että Joutsassa on kaikenikäisten turvallista elää ja lomailla
- Kunnioitamme kestävän kehityksen arvoja ja pidämme huolta, että ihminen, luonto ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa
- Kiinnitämme erityistä huomiota esteettömyyteen ja saavutettavuuteen, koska turvallinen ja siisti ympäristö kuuluu kaikille ja on merkittävä tekijä hyvinvointia lisääviä ja ylläpitäviä tekijöitä arvioitaessa

Toimenpiteet:

- Liikennesuunnittelussa kiinnitetään huomiota kevyen liikenteen väylien kuntoon ja kattavuuteen

- Laaditaan esteettömyyssuunnitelma, jossa kiinnitetään huomiota palveluiden, lähiluontokohteiden ja virkistysreittien saavutettavuuteen
- Tilastoidaan esiin tulleita kiusaamistapauksia kaikilla luokka-asteilla, mukaan lukien lukio, ja laaditaan toimintaohjeet kiusaamistapauksiin puuttumiseen
- Vaikutetaan viestinnällä ja valvonnalla meluhaittojen ja ulkoilman epäpuhtauksien ehkäisyyn
- Pidetään kestävän kehityksen periaatteita esillä päätöksenteossa ja valmistelutyössä
- Liikuntapaikkojen kuntokartoitukset ja mahdollisten korjausten aikataulus

3.4 Palvelut

Hyvinvointitavoitteet:

- Varmistamme, että Joutsasta löytyy toimivat ja laadukkaat lähipalvelut, jotka ylläpitävät kunnan elinvoimaisuutta, houkuttelevat kuntaan uusia vapaa-ajan asukkaita ja lisäävät kuntalaisten tyytyväisyyttä ja hyvinvointia
- Haluamme kiinnittää huomiota lähipalveluiden määrän ja saatavuuden lisäksi palveluiden laatuun
- Huomioimme sosiaali- ja terveyspalveluissa erityisesti sellaiset palveluiden käyttäjät, joille lähipalvelut ovat ainoa todellinen palvelumuoto eikä palvelua voida korvata osittain tai kokonaan etä- ja digipalvelulla
- Haluamme tuottaa lakisääteiset palvelut laadukkaasti

Toimenpiteet:

- Kunnassa seurataan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden että kunnan omien lakisääteisten ja hyvinvointia lisäävien ja ennaltaehkäisevien palveluiden käyttöä ja riittävyttä
- Osallistutaan eri verkostoihin sekä valta-kunnallisesti, mutta erityisesti maakunnallisesti, ja ollaan mukana kehittämässä uudenlaisia yhteistyömalleja palveluiden kehittämiseksi hyvinvointialueen kanssa
- Lakisääteiset palvelut mitoitetaan vastaamaan tosiasiallista palveluntarvetta ja palveluja suunniteltaessa pyritään ratkaisuihin, joissa mitoituksen muokkaaminen sujuu joustavasti
- Työnjaon selkeyttäminen tulee olemaan yksi lähivuosien tärkeimmistä tehtävistä kunnan ja hyvinvointialueen välillä

3.5 Hyvinvointi ja liikunta

Hyvinvointitavoitteet:

- Haluamme edistää hyvinvointia ja kannustaa kuntalaisia tekemään terveyttä edistäviä elämäntapoja
- Tahdomme panostaa ennaltaehkäisevään työhön ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Erityisesti nuorisotyössä huomioimme nuorten hyvinvoinnin erityispiirteet ja pyrimme tarjoamaan nuorille riittävän kattavat palvelut.
- Pyrimme tekemään tiivistä yhteistyötä niin hyvinvointialueen, naapurikuntien kuin erilaisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa hyvinvoinnin edistämiseksi ja haittavaikutusten minimoimiseksi
- Haluamme ottaa hyvinvointivaikutukset huomioon kaikessa päätöksenteossa ja valmistelussa

- Huolehdimme liikuntapaikkojen kunnosta ja turvallisuudesta, jotta ne palvelevat kaikkia kuntalaisia ja vapaa-ajanasukkaita mahdollisimman hyvin

Toimenpiteet:

- Kehitämme Harrastamisen Suomen –mallia vastaamaan paikallisia tarpeita
- Kehitämme liikuntaneuvojan palveluita yhteistyössä palvelua toteuttavan yrittäjän kanssa
- Arvioimme päätösten ja toimenpiteiden hyvinvointivaikutuksia sähköistä työskentelyalustaa hyödyntäen
- Jatkamme hyvinvointitaitojen vahvistamista perusopetuksessa ja lukio-opinnoissa
- Tarkistamme ehkäisevän työn työryhmän kokoonpanoa vastaamaan tilannetta hyvinvointialueuudistuksen jälkeen
- Laadimme ehkäisevän työn ryhmässä suunnitelman, joka pitää sisällään päihde-, mielensterveys- ja pelihaittojen, syrjäytymisen sekä lähisuhdeväkivallan ehkäisyn

3.6 Osallisuus

Hyvinvointitavoitteet:

- Haluamme vahvistaa yhteisöllisyyttä ja edesauttaa hyvien väestösuhteiden kehitystä
- Tahdomme kehittää uusia ja olemassa olevia vaikuttamiskanavia, jotta kuntalaiset voisivat vaikuttaa oman kuntansa asioihin.
- Haluamme tuoda kunnassa tehtävän työn lähelle kuntalaisia ja mahdollistaa kaikkien kuntalaisten äänen kuulumisen

Toimenpiteet:

- Laadimme ennakkovaikutusten arvion Hyvinvointituvan toiminnan kehittämiseksi
- Kehitämme kumppanuuspöytä ja pyrimme saamaan yhteispalaveriin mukaan laajemman kirjjon seuroja ja yhdistyksiä
- Teemme yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa osallisuuden vahvistamiseksi seutukunnalla
- Jatkamme osallistavan budjetoinnin mallia
- Kehitämme erityisesti perusopetusikäisille lapsille suunnattua vaikuttamisfoorumia
- Laadimme osallisuusohjelman tai sisällytämme sen jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan
- Kehitämme yhteistyössä vastaanottokeskuksen kanssa heidän asiakkaidensa vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä kunnassa
- Vahvistamme nuorisovaltuuston ja vanhus- ja vammaisneuvoston asemaa kokemusasiantuntijoina
- Kehitämme vapaa-ajanasukkaiden vaikuttamisfoorumi

4 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Suunnitelmat

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
  - Päivitetty syksyllä 2023
- Kuntastrategia
  - Voimassa 2020-2025
- Ehkäisevän työn suunnitelma
  - Päivitetään 2024
- Esteettömyyssuunnitelma
  - Laaditaan 2024
- Opiskeluhuollon suunnitelma
  - Päivitetty 2023
- Turvallisuussuunnitelma
  - Laatisesta ei sovitua aikataulua

5 Suunnitelman hyväksyminen toimitelmissä

Hyvinvointityöryhmä	14.9.2023
Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta	26.9.2023
Kunnanhallitus	9.10.2023
Valtuusto	23.10.2023

6 Lähteet

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman lähteinä on käytetty kuntastrategiaa, tilinpäätöskertomusta, lasten- ja nuorten hyvinvointikertomusta, tea-viisarin ja hyvinvointi-indikaattorin tuloksia sekä sotkanetin tilastoja. Muuta lähdettä käytettäessä lähde mainittu tekstin tai kuvan yhteydessä.